

Υαγνις

Περίληψη :

Ο Υαγνις ή Αγνις ήταν μυθικός μουσικός από τη Φρυγία. Θεωρείται επινοητής του αυλού και της αυλητικής τέχνης. Αποτελούσε μαζί με το Μαρσούα και τον Ολυμπο μέλος της Φρυγικής Τριάδας. Σύμφωνα με την παράδοση, η δράση του τοποθετείται την περίοδο που στην Αθήνα βασίλευε ο Εριχθόνιος.

Κύρια Ιδιότητα

μουσικός

1. Μυθική παράδοση και δράση

Ο Υαγνις ή Αγνις¹ ήταν μυθικός μουσικός από τις Κελαινές Φρυγίας και μέλος της Φρυγικής Τριάδας. Επινοητής του αυλού, της αυλητικής τέχνης, της Φρυγίου αρμονίας, κάποιων νόμων,² του τρίχορδου και του διάτονου γένους.

Η δράση του τοποθετείται από την παράδοση στα χρόνια που στην Αθήνα βασίλευε ο Εριχθόνιος.³ Ανήκε στην αποκαλούμενη Φρυγική Τριάδα, μαζί με το Μαρσούα και τον Ολυμπο, μαθητή του τελευταίου. Σύμφωνα με μια παράδοση, ο Υαγνις υπήρξε μαθητής του Μαρσιανδυνού, ο οποίος εισήγαγε ή ανανέωσε τη θρηνητική αυλωδία.⁴ Ο Υαγνις, εξάλλου, αναφέρεται ως ευρετής του αυλού, τόσο του απλού όσο και του δικάλαμου,⁵ καθώς και της αυλητικής τέχνης.⁶ Από άλλη πηγή μαθαίνουμε ότι ο Υαγνις όχι μόνο πρώτος εφηύρε τον αυλό στις Κελαινές, αλλά και πρώτος έπαιξε στον αυλό τη Φρύγιο αρμονία και μια σειρά από νόμους, τον επιτύμβιο, της Μητέρας-Θεάς (Κυβέλης), του Διονύσου και του Πανός.⁷ Ο Υαγνις εξάλλου αναφέρεται και ως επινοητής του τριχορδου και του διάτονου γένους.⁸ Δεν είναι σίγουρο εάν εδώ με τον όρο τρίχορδον εννοείται το όργανο, γνωστό επίσης ως πανδούρα, με τρεις χορδές και μικρό ηχείο, το μόνο ελληνικό όργανο με λαιμό της οικογένειας των λαούτων,⁹ ή το τρίχορδον σύστημα παιξίματος της πρωτόγονης λύρας, που είχε τρεις χορδές και στηριζόταν σε τρεις ήχους, έναν υψηλό, ένα μεσαίο και ένα χαμηλό.¹⁰ Γένος ήταν ένα είδος διαίρεσης του τετραχορδου, ενός πρωτόγονου συστήματος 4 συνεχόμενων νοτών, του οποίου οι ακραίες νότες (οι «εστώτες») σχημάτιζαν μια 4η καθαρή.¹¹ Το διάτονον, αρχαιότερο, απλούστερο και φυσικότερο από τα τρία παραδιδόμενα γένη, βασιζόταν σε διαστήματα τριών τόνων και ενός ημιτονίου. Το άκουσμά του εκτιμάται ως πιο ανδροπρεπές και αυστηρό.

Η επινοήση και διάδοση του αυλού, της αυλητικής τέχνης και της Φρύγιου αρμονίας αποδίδεται και γενικά στους Φρύγες¹² ή στη Φρυγική Τριάδα. Ανάμεσα στα μέλη της Φρυγικής Τριάδας εξάλλου γίνεται και η εξής κατανομή: Μαρσούας και Υαγνις ανακαλύπτουν τον αυλό και τη Φρύγιο αρμονία, ενώ ο Ολυμπος τον αυλητικό νόμο.¹³ Οι Φρύγες παραδίδονται και ως ευρετές ειδικότερα του θρηνητικού αυλού.¹⁴

Η Φρύγιος αρμονία επισημαίνεται ότι ακούγεται καλύτερα στα πνευστά όργανα. Ειδικότερα σημειώνεται ότι ο αυλός έχει την ίδια δύναμη με τη Φρύγιο αρμονία, καθώς δημιουργούν το ίδιο οργανιστικό και παθητικό άκουσμα.¹⁵ Με την παρατήρηση αυτή εξάλλου συνάδει και η καταγωγή των ευρετών της Φρυγίου αρμονίας, του Υάγνιδος, του Μαρσούα και του Ολύμπου, από τη Φρυγία, πατρίδα και του αυλού.¹⁶

1. Η γραφή «Αγνις» μάς παραδίδεται από τον Κλήμεντα Αλεξανδρέα (Στρωμ. 1.76.15) και από ένα όψιμο αυτοκρατορικό μωσαϊκό, όπου ο μουσικός εικονίζεται να διδάσκεται το διπλό αυλό από τη μούσα Ευτέρπη και να ονοματίζεται από σχετική επιγραφή: *Antike Denkmäler. Kaiserlich Deutsches Archäologisches Institut* 1.4 (Berlin 1889), πίν. 49.

2. Νόμος: Ορισμένος τύπος μουσικής σύνθεσης και εκτέλεσης θρησκευτικής μουσικής (ωδές, ύμνοι κ.λπ.) ευρείας αναγνώρισης και αποδοχής. Ήταν αυστηρού και σοβαρού χαρακτήρα και υψηλών καλλιτεχνικών αξιώσεων. Κάποιοι νόμοι ονομάζονταν από το μουσικό που τους εισήγαγε, από τον τόπο καταγωγής ή καθιέρωσής τους και από τη θεότητα με την οποία συνδέονταν.

Ύαγνις

3. *Πάριον Χρονικόν*, στίχ. 10 (Jacoby). Αυλωδία: Τραγούδι με τη συνοδεία αυλού. Προϋπέθετε τη συμμετοχή ενός αυλητή, συχνά φρυγικής καταγωγής, και ενός τραγουδιστή, του αυλωδού. Πιο σημαντικός θεωρούνταν ο ρόλος του τελευταίου, ο οποίος και λάμβανε το βραβείο στους σχετικούς διαγωνισμούς.
4. *Σχόλιο* σε *Αισχ., Πέρσ.* 940-941.
5. Διοσκουρίδης, *Anth. Graec.* 9. 340· Νόνν., *Δ.* 39.374· *Αρπλ., Flor.* 3. Αυλός δικάλαμος: Ζεύγος άνισων αυλών, με διαφορετικό αριθμό οπών, που παίζονταν μαζί. Ο δεξιός ίσως έπαιζε τη μελωδία, ενώ ο αριστερός την υποστήριζε.
6. Πλούτ., *Ηθ.* 14 και *Περί Μουσικής* 1133Α (παραπέμπει στη *Συναγωγή των περί Φρυγίας* του Αλεξάνδρου), 1133F.
7. *Πάριον Χρονικόν*, στίχ. 10 (Jacoby).
8. Κλήμ. Αλ., *Στρομ.* 1.76.15.
9. Higgins, R.A. – Winnington-Ingram, R.P., "Lute-players in Greek Art", *JHS* 85 (1965), σελ. 62-71, πίν. 16-17.
10. Διόδ. Σ. 1.16.1 (ευρετής του φέρεται ο Ερμής).
11. Τετάρτη καθαρή: Διάστημα δύο τόνων και ενός ημιτονίου.
12. Αθήν. 14.625E.
13. Αυλητικός νόμος: Σόλο μελωδία για αυλό. Ο πλέον σημαντικός ήταν ο λεγόμενος Πυθικός νόμος, που τον καθιέρωσε ο περίφημος Αργείος αυλητής Σακάδας από τη μελωδία με την οποία πήρε το πρώτο βραβείο στην αυλητική κατά τα Πύθια του 586 π.Χ.
14. Ρολλ., *Onom.* 4.75. Θρηνητικός αυλός: Χρησιμοποιούνταν κατά τους ολοφυρμούς στις νεκρικές τελετές. Ήταν αρκετά μακρύς, με ήχο βαθύ («βαρύφθογγο») και θρηνητήριο.
15. Αριστλ., *Πολιτ.* 1342 a-b.
16. Ανωνύμου, *Σύγγραμμα περί Μουσικής* 28 (Bellermann).

Βιβλιογραφία :

	Anderson W.D., <i>Music and Musicians in Ancient Greece</i> , Ithaca – London 1994
	West M.L., <i>Ancient Greek Music</i> , Oxford 1994
	Michaelides S., <i>The Music of Ancient Greece. An Encyclopaedia</i> , Faber & Faber, London 1978
	Abert A., "Hyagnis", <i>RE</i> 8.2, 1913, 2.624

Δικτυογραφία :

	Αυλός http://155.207.128.15/Arion/pages/aulos.htm
--	--